

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla az ERNSZT Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek, a Dr. Nagy Rajmund Ügyvédi Iroda által képviselt alperes ellen a Fővárosi Bíróság 2011. március 8-án kelt 9.G.40.013/2009/47. számú ítélete ellen az alperes részéről 49. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét helybenhagyja. Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.841.000 (Egymillió-nyolcszáznegyvenegyezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felek között 2007. február 22-én építési-szerelési szerződés jött létre, amelyben az alperes díj fizetésére, míg a felperes 2008. március 24-i teljesítési határidővel a perben nem álló Zrt. hulladékhasznosító telephelyén gőzturbinás erőtelep építésére és üzembe helyezésére vállalt kötelezettséget. A felek az alperes által fizetendő pénzbeli szolgáltatást átalánydíjként meghatározva nettó 1.452.000.000 forintban jelölték meg azzal, hogy a felperes jogosulttá vált alvállalkozók igénybevétele. A felperes a szerződésnek megfelelően az alvállalkozókkal a szerződést megkötötte, amelyek alapján díjakat és költségeket fizetett ki. Az alperes 2007. október 1-jén a szerződés hatályát egyoldalú nyilatkozattal megszüntette. Eddig az időpontig 318.000.000 forintot fizetett ki a felperes részére. A felperes a 2008. január 14-én kelt nyilatkozatában közölte az alperessel, hogy a nettó 265.000.000 forint előleg levonása mellett további 101.097.840 forint kára származott, amelynek teljesítését az alperes a felperessel szemben megtagadta.

A felperes 2009. január 6-án indított keresetet az alperessel szemben, amelyben kérte, hogy az elsőfokú bíróság kötelezze az alperest kártérítés címén 121.317.408 forint és járulékainak megfizetésére. Azt a tényt nem vitatta, hogy nettó 265.000.000 forint vállalkozói díjelőleget átvett az alperestől, amellyel el kell számolnia. Előadta, hogy az alperes által teljesített vállalkozói díj a felperes addigi szolgáltatásának értékét és a kifizetett költségeket fedezte, de mindez az elmaradt vagyoni előnyként felmerült kárának megtérítésére nem elegendő. A felperes az elállási nyilatkozat

közléséig teljesített szolgáltatás értékét 201.717.408 forintban határozta meg és azt állította, hogy további 237.600.000 forint elmaradt vagyoni előnyhöz jutott volna abban az esetben, ha az alperes a szerződést nem szünteti meg. Az alperes által teljesített nettó 265.000.000 forint egy részét a szerződés megszűnéséig számításba vett munka értékére és költségeire számolta el, a fennmaradó részben megtérítettnek tekintette az elmaradt vagyoni előnyének egy részét, de állította, hogy az alperes mindezt meghaladóan további 121.317.408 forint kártérítést köteles a felperes részére megfizetni. Később a felperes figyelembe vette, hogy a perben nem álló T.Kft. alvállalkozóval szemben 513.600 forintot visszatartott, így az elmaradt vagyoni előny mértékét 237.086.400 forintban határozta meg. A felperes az elsőfokú eljárás során a marasztalási kérelmét megváltoztatva az alperes teljesítésével nem fedezett kárát 100.669.797 forintban mutatta ki 2007. október 8-ától esedékes késedelmi kamattal.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Nem vitatta, hogy az alperes elállása folytán a felperes jogosult a kártérítés követelésére, és azt a tényt sem, hogy a szerződés megszűnéséig a felperes részére a végzett munka értékének megfelelő pénzbeli ellenszolgáltatást kellett teljesítenie. Az elállásig végzett munka értékét a felperessel egyezően 201.717.480 forint összegben jelölte meg. Állítása szerint a vállalkozói díjelőlegként kifizetett bruttó 318.000.000 forint a felperes által végzett szolgáltatás értékét fedezte, ezt meghaladóan pedig elegendő volt az elmaradt vagyoni előny formájában felmerült kár megtérítésére is, és a felperes az alperes által teljesített összegben túl további tervezett haszonnal nem számolhatott. Előadta, hogy a szerződés megszűnését követően a felperesnek lehetősége lett volna olyan további gazdasági tevékenység végzésére, amelyből nyeresége származik. A felperes vagyoni előnyének mértéke pontosan nem határozható meg, a becslés pedig erre nem alkalmas eszköz.

Viszontkeresetet indított a felperessel szemben 95.343.981 forint és járulékainak megfizetése iránt, amely - állítása szerint - a felperes részére kifizetett ellenszolgáltatás nélkül maradt pénzbeli szolgáltatás.

A felperes érdemi ellenkérelme a viszontkereset elutasítására irányult. Előadta, hogy az alperes egyező előadást tett a felperes által elvégzett szolgáltatás értékére, valamint arra is, hogy az átadott előlegnek a költségeken túl részben az elmaradt vagyoni előnyt is fedeznie kellett volna. Mindehhez képest ellenmondásos volt a viszontkereset indítása.

Az elsőfokú bíróság a 2011. március 8-án kelt 9.G.40.013/2009/47. számú ítéletében kötelezte az alperest, hogy a felperesnek tizenöt napon belül fizessen meg 53.398.736 forintot és ennek 2007. október 8-ától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat hét százalékkal növelt mértékű kamatát. Az elsőfokú bíróság a keresetet ezt meghaladóan - valamint a viszontkeresetet - elutasította. Kötelezte az alperest, hogy a felperesnek tizenöt napon belül fizessen meg 12.433.775 forint perköltséget. Az elsőfokú bíróság az ítéletének indokolásában megállapította, hogy a felek által a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 402. §-

ában foglaltaknak megfelelő tartalommal megkötött szerződést az alperes a Ptk. 395. § (1) bekezdésében foglalt elállási jogát gyakorolva szüntette meg, amellyel egyidejűleg kártérítési kötelezettsége keletkezett a felperessel szemben. Az elsőfokú bíróság a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 163. § (2) bekezdése alapján a felek egyező előadására tekintettel fogadta el való tényként, hogy a felperes által elvégzett munka értéke 201.717.408 forint volt, ezért a felperesnek kellett azt a tényt bizonyítania, hogy az alperes által teljesített díjelőleg csak részben fedezte a felperes követelését. Az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy a bírói gyakorlat az általános elállási jog alapján követelhető kártérítési kötelezettség esetén számításba vehetőnek fogadja el azt az elmaradt vagyoni előnyt, amely a díjbevételből levezetett tényleges nyereségként igényelhető. Az elmaradt vagyoni előny meghatározásánál figyelembe kell venni azt a költséget, amely a teljesítéshez kapcsolódott volna, és az alperes kártérítési kötelezettségét úgy kell megítélni, hogy az elállási jog gyakorlásának következményeként a kárfelelősség objektív, felróhatóságtól független és kimentésnek nincs helye. Az elmaradt vagyoni előny meghatározásánál a már ténylegesen elért, illetve ezt követően reálisan elérhető árbevétel és a további költségek összegének különbözetéből kell kiindulni.

A könyvelési és számszaki adatok értékelése a perben különleges szakértelmet igényelt. A felperesnek a reá háruló bizonyítási kötelezettség körében azt a bizonyított haszonkiesést kellett igazolnia, amelyet reális és ellenőrizhető adatok tanúsítanak, és az elsőfokú bíróságnak a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglalt jogköréből eredően kellett értékelnie a szakértői véleményeket, a felek által szolgáltatott okiratok tartalmának egybevetésével. Az így meghatározott elmaradt vagyoni előny összegéből levonásba helyezhető lett volna az az összeg, amelyet a felperes az alperes elállása folytán a felszabadult időben szabaddá vált kapacitást felhasználva máshol keresett vagy nagyobb nehézség nélkül kereshetett volna.

Az alperes azt állította, hogy a felperesnek lett volna lehetősége más megrendelésekből származó árbevételhez jutnia, azonban a tényállítását alátámasztó adatokat nem jelölte meg. A felperes vitatta az alperes tényállítását, így az alperes ahhoz, hogy az állítását bizonyítani tudja, köteles lett volna előadni azokat az adatokat, amelyekből kiindulva a szakértő meg tudja határozni a levonás indokolt mértékét.

Az elsőfokú ítélet indokolása szerint a szakértői vélemények értékelésénél nem hagyható figyelmen kívül, hogy a vagyoni előnyként számításba vett vagyonnövekmény több bizonytalan tényezőtől is függ. Az elsőfokú eljárás során részben műszaki szakértő, részben könyv, adó és járulék szakértő nyilvánított véleményt, és az elsőfokú bíróságnak a két egymást kiegészítő szakértői véleményt együttesen kellett értékelnie. Az elsőként véleményt nyilvánító műszaki szakértő a felperes által megjelölt bizonyítási eszközök alapján nem találta bizonyítottnak a felperes tényállítását. Utalt arra, hogy olyan adatot sem tártak elé, amelyből megállapítható, hogy a felperes elvégezhetett volna az elállást követően valamilyen munkát, de ezt nem tette meg, ezért nem csökkent az elmaradt vagyoni előny mértéke. A szakértő a fél tényállításait a véleményével nem helyettesítheti, nem gondoskodhat további bizonyítékok felkutatásáról, így az elsőfokú bíróság az alperes által állított azon tényt, hogy a felperes rendelkezett volna további

megrendelések megszerzésére lehetőséggel, de azokhoz azért nem jutott hozzá, mert nem úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható lett volna, valóként nem állapíthatta meg.

A műszaki szakértő csak azt tudta tényként megállapítani, hogy a felperes által kalkulált adózás előtti haszon értéke a bizonytalansági tényezők mellett is túlzónak nevezhető, és a költségvetés tételeiből kiindulva a vagyoni előnyre tett tényállítást önmagában nem tudta értékelni. A szakvélemény szerint reálisan nem volt elvárható, hogy összehasonlító adatok álljanak rendelkezésre, és még a becslés szintjén sem nem volt igazolt a felszámítható, de elmaradt és meg nem térített vagyoni előny összege.

A könyvszakértő - felhasználva a műszaki szakértő vizsgálatának eredményét - a kiegészített szakvéleménnyel szakértői szempontú bizonyossággal azt tartotta volna megállapíthatónak, hogy az elmaradt működési eredményből is levonva az előleget a felperesnél még indokoltan jelentkező, de elmaradt vagyoni előny 53.398.736 forint lehetett. A szakértő statisztikai adatokon alapuló módon végezte el a számításait, és figyelembe vette a felek szerződésével meghatározott szolgáltatási értéket is.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása szerint a károsodás ténye nem volt vitás, míg a szakértők a kár mértékét részben bizonytalansági tényezőkkel együttesen tudták csak megállapítani. Az elmaradt haszon valójában az a vagyoni előny is, ami a károkozás hiányában kétségtelenül jelentkezett volna, ugyanakkor reálisan ellenőrizhető adatokon alapul. Az elsőfokú bíróság további adat hiányában az általános kártérítés alkalmazására látott lehetőséget, mert a szolgáltatott bizonyítékok alapján a károsodás mértékét nem lehetett megállapítani. A felperes további bizonyítási eszközt nem tudott megjelölni, ezért az elsőfokú bíróság a jogvita összes körülményét a teljesített perbeli cselekményekkel a maguk összességében mérlegelve, a bizonytalansági tényezőket is figyelembe véve olyan mértékű általános kártérítésre kötelezte az alperest, amely alkalmas a felperes, mint károsult teljes anyagi kárpótlására, ezért a Ptk. 359. § (1) bekezdését alkalmazva hozta meg a döntését, míg a kamat megfizetésére vonatkozó rendelkezés a Ptk. 360. § (1) és (2) bekezdésén alapul.

Az elsőfokú bíróság alperes vizontkeresetét azért utasította el, mert az alperes maga sem vitatta az elállási folyamatában teljesített szolgáltatás értékét és eredetileg azt sem, hogy költség és elmaradt vagyoni előny, kárfogalmak alkalmazásával a felperes károsodása valóban számításba vehető volt. Az elsőfokú bíróság az alperest a kár megtérítésére kötelezte, ezért a felperes értelemszerűen nem tartozik ellenszolgáltatás nélkül maradó pénzbeli szolgáltatás visszatérítésével, amely az alperes nyilatkozatával is ellentétben állna. Az elsőfokú bíróság a perköltségekről a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján döntött.

Az elsőfokú ítélettel szemben az alperes nyújtott be fellebbezést, amelyben az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereset 7.373.797 forintot meghaladó részének elutasítását kérte. Előadta, hogy a felperes 2011. február 18-án kelt előkészítő iratában foglalt bruttó működési eredmény hibás számításokon alapul. A számítás a Központi Statisztikai Hivatal (a továbbiakban: KSH) adatain nyugszik, de az eredmény hibás. A számítás matematikai eredményét a könyvszakértő a kiegészítő

igazságügyi szakértői véleményében feltételesen elfogadta, és ez képezte az ítélet összecszerúségének alapját is. A KSH a szerződés konkrét besorolására nem vállalkozott, nem is vállalkozhatott, míg a felperes a KSH adatainak helytelen alkalmazásával készítette el a számításait. Az elmaradt haszonra vonatkozó számításokat a KSH honlapján található EUROSTAT adatbázis 2007 táblában szereplő ágazatok közül kiválasztott adatok alapján készítették. Ellentmondásos tény az is, hogy egy fővállalkozói szerződés teljesítése miképp vethető össze a konkrét kivitelezői tevékenységekkel, ugyanis a felperes generál kivitelezést vállalt. Az alperes a fellebbezésében idézte a generál vállalkozás fogalmát, rámutatva, hogy a generál kivitelező nem végez terveztetést, csak a kivitelezés tartozik a feladatkörébe. Nyilvánvaló, hogy a felek által megkötött szerződés tartalma, illetőleg a felperes jellemző szolgáltatása generál kivitelezés. A KSH 2011. február 14-én kelt tájékoztatásában a bruttó működési eredmény számítására egyértelmű útmutatás található. A felperesnek a generál kivitelezési tevékenységet kellett volna alapul vennie, mert sem az építőipari munkákat, sem a szerelést nem a felperes végezte el. A konkrét kivitelezésre vonatkozó bruttó működési eredmény adatai a felperes alvállalkozóinak bruttó működési eredményének meghatározásához lett volna felhasználható.

Az alperes véleménye szerint a pontos kár meghatározása lehetetlen volt, és a bizonyítás nehézségeit részben a felperes által be nem csatolt dokumentáció hiánya okozta, ezért kellett a statisztikai adatok alapján becslést alkalmazni. Az építőipari ágazat négy szakterülete közül lehetett kiválasztani azt az adatot, amely leginkább meghatározhatja a kieső jövedelmet. A felperes tevékenységéhez legközelebb álló, épületek generál kivitelezése és építő mérnöki munkák szakterületre vonatkozó adataival kellett volna számolni, amelynek bruttó működési eredménye a KSH-nak a felperes tevékenységéhez leginkább közelítő adatai alapján 6,95 %, ezért az elmaradt működési eredmény helyesen 100.914.000 forint lenne. Ez utóbbi összegből a már kifizetett 93.540.203 forintot levonva, a felperes legfeljebb 7.373.797 forintra tarthat igényt. Ha eltekintünk attól, hogy a felperes generál kivitelezést vállalt, a négy építőipari ágazat adatait vizsgálva is eltérő következtetésre lehet jutni, mert a 2007. évi bruttó működési eredmény átlaga 7,52 %, így az elmaradt működési eredmény 109.156.729 forint lenne.

A felperes tévesen határozta meg az elmaradt haszon mértékét, amely a szakterület helytelen megválasztásából és a helytelenül kiválasztott többféle tevékenység önkényes kialakításából adódott. A felperes megbontotta a statisztikai adatokat, és súlyozott átlagot számolt. A generál kivitelezői tevékenysége ellenére 58,2 %-os mértékben szerepeltette a gépészeti szerelési munkák adataiként a KSH táblázat szerint a szigetelési munkák adatait. Nyilvánvaló tény, hogy a felperes tevékenységének semmilyen része nem állt szigetelés elvégzéséből, míg a felperes szerint az építő munkák csupán 17 %-ot tettek ki a tevékenységből. Azt szorította minimálisra, amely a szerződés szerint a lényeges tevékenység. Végül a felperes villamos erőátvitel és irányítástechnika címén szerepeltette az elektromos vezetékek és berendezések beszerelése megnevezésű adatokat, amelyeket 24 %-kal vette figyelembe, miközben a generál kivitelező a szerződés szerint ilyen tevékenységet nem végzett. A számítások tehát nem voltak helyesek, a KSH útmutatása alapján az elmaradt bruttó működési eredmény 109.156.729 forint, amelybe be kell számítani

az alperes által fizetett előleget, így a becsült meg nem térített haszon 7.373.797 forint.

A szakvélemény pusztán azt tartalmazta, hogy ha a felperes számításai helyesek, a figyelembe vett szerződéses értékek jogilag elfogadhatóak. Ezzel a szakértő elismerte, hogy a számítások matematikáját ellenőrizte, és azt csak találgatni lehet, hogy a szerződéses értékek jogi elfogadhatóságán mit értett, amely egyébként sem szakértői kompetencia. A szakvéleménynek azonban a kiinduló adatok meghatározásának értékelésére is ki kellett volna térnie, és ebből kellett volna következtetést levonni az eredményre. Elvárható lett volna, hogy a szakvélemény kiegészítésének helyességét a szakértő ellenőrizhetővé tegye. Ismertetnie kellett volna az összehasonlító adatokat és tényeket. A helytelen, illetve torzított adatokkal történt számítások alapján létrejött téves eredményre a szakértő nem hívta fel a figyelmet, nem indokolta meg, miért helyesek a számítások, ellenőrző számításokat nem végzett. A számításokban rejlő tévedési lehetőség tisztázására nem került sor, így az elsőfokú bíróság sem tudott helyes következtetésre jutni, csupán átvette a felperes által sajátosan kiszámított és a szakértő által részleteiben nem vizsgált eredményt.

Az alperes szükséges esetben indítványozta a szakértő nyilatkoztatását arról, hogy szakértői eszközökkel indokolt-e az, hogy a generál kivitelező felperes az épületek generál kivitelezése és építő mérnöki munkák szakterület adataival számolja ki saját bruttó működési eredményét ahelyett, hogy a szigetelési munkák, épületek generál kivitelezése és építő mérnöki munkák elektromos vezetékek és berendezések beszerelés szakterületek adataival számolt.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Előadta, hogy az alperes az elsőfokú eljárás során nem hivatkozott arra, hogy a felhasznált statisztikai adatokkal vagy a szakvéleménnyel szemben kifogása lenne. További szakértői nyilatkozattételt kizárólag a kárenyhítéssel kapcsolatban tartott volna szükségesnek, ezért a másodfokú eljárásban a feltételelesen előterjesztett bizonyítási indítványnak már nem lehet helye. A szakértői bizonyítást az elsőfokú bíróság az eljárási szabályoknak megfelelően lefolytatta, így ez a másodfokú eljárásban nem ismételhető meg, további szakértői vélemény-nyilvánításnak nincs helye. A bizonyítékokat az elsőfokú bíróságnak összességében kellett értékelnie, és az elsőfokú bíróság nem hagyta figyelmen kívül az általános kártérítés kapcsán alkalmazott becslési eljárásból fakadó bizonytalansági tényezőket sem. A statisztikai tényadatok csak közelítő adatok voltak, amelyeket az elsőfokú bíróság a többi bizonyítékkal együttesen értékelve mérlegelt, és mindezek eredményeképpen alkalmazta a Ptk. 359. §-át.

Az alperes állításai ténybelileg sem felelnek meg a valóságnak. Az alperes által hivatkozott előkészítő iratban a becslés nem hibás, és a KSH által megadott adatforrásokat a felperes nem használta fel helytelenül. A felperes által vállalt szolgáltatások tartalma megfelel a fővállalkozás fogalmát definiáló Ptk. 401. §-ában foglaltaknak, amelynek nem feltétele, hogy a terveket a vállalkozó készítse el. A felek közötti szerződés fővállalkozói szerződés. Mindamellet az alperesnek a szakterületek kiválasztására és arányosítására, a részletes KSH adatok felhasználására vonatkozó állításai is valótlanok. A szakterületek kiválasztása a

szerződés szerint elvégezhető, és a költségvetési kiírásban megjelölt munka valóban nem teljesen azonos tartalmú és elnevezésű a statisztikai adatbázisban szereplő munkákkal, de azok beazonosítása a legközelebb álló kategóriák kiválasztásával történt. Az általános kártérítés sajátosságaira is figyelemmel nincs érdemi jelentősége annak a ténynek, hogy a statisztikai felosztás nem tükrözi tökéletesen a perbeli vállalkozási szerződés szerint elvégzendő munkanemeket. A szigetelési munka például a gépészeti szereléseknek a szükségszerű velejárója. A KSH statisztikában külön gépészeti szerelésre vonatkozó adat nincs, ezért a felperes a szigetelésre vonatkozó adattal helyesen végezte el a számítást. Nem vitás, hogy a fővállalkozó alvállalkozót vett igénybe, de az alperesnek a teljes vállalkozói díjat kell a felperes, mint fővállalkozó részére megfizetni. Ez fedezetet nyújt a teljes bruttó működési eredményre is, amely a fővállalkozót illeti meg, aki szabadon dönti el, hogy mely munkákra, milyen feltételekkel von be vállalkozókat.

A KSH honlapján található EUROSTAT adatbázis 2007. táblában szereplő adatokkal meghatározott bruttó működési eredmény meg sem közelíti a tényleges elmaradt haszon értékét, mert a magyar vállalatok túlnyomó részének gyakorlata adóoptimalizálási okokból a tényleges működési eredmény minél nagyobb mértékű eltüntetése. A magyarországi statisztikai adatszolgáltatás már eleve ezeket a csökkentett eredményeket tartalmazza, és a statisztikai átlag nemcsak a nyereséges, hanem az adott területen kisebb vagy jelentősebb veszteséges vállalkozások eredményeit is magában foglalja. A szokványos üzleti nyereséget elérő vállalatok nyeresége a logika elemi szabályai szerint pusztán erre a két körülményre tekintettel is jelentősen nagyobb, mint a KSH átlag. A peranyagban megtalálható költségvetés a felperes tényleges elmaradt hasznának meghatározására alkalmas, amely alapján az elmaradt haszon 194.210.000 forint. Az alvállalkozók csak jelentősen kisebb haszonnal tudnak munkát elvállalni, és a kapacitásaik kihasználása végett elenyésző nyereség, illetve nyereség nélkül is elvállalnak egy adott munkát, ezért annak meghatározása, hogy a felperes mennyi hasznot engedett volna az alvállalkozóknak, szinte kizárólag a felperesen múlt. A költségvetési kiírásban szereplő árak tartalmazták a szokásos alvállalkozói piaci hasznot és a felperes által követelt elmaradt haszon e felett volt. Az alperes nem vitatta a költségvetés egyetlen tételét sem. Az alperesnek megvolt a szakmai képessége arra, hogy a felperes által becsatolt igen részletes költségvetést megvizsgálja, és ha a piaci árnál alacsonyabb költségvetési tételeket talál, azt jelezze. Így a szakértő bevonásával lehetőség lett volna annak megállapítására is, hogy a felperes költségvetésében szereplő tétel a piaci áraknak megfelel-e. Az alperes az elsőfokú eljárásban végül kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy a költségvetésben szereplő tételeket nem vitatja, amellyel azt is elismerte, hogy a felperes a költségvetési kiírás szerinti hasznot tudta volna realizálni. A felperes objektív több évi mérlegadatai bizonyítják, hogy a felperes az egyéb tevékenységei folytán is a KSH átlagnál folyamatosan jelentősen magasabb eredményt ért el. A felperes a kár minél pontosabb meghatározása érdekében minden lehetséges dokumentumot becsatolt, és valamennyi lehetséges bizonyítási eszközt igénybe vett. A kár mértéke ennek ellenére pontosan nem volt megállapítható, ezért volt helye általános kártérítés alkalmazásának. Ennél pedig a jogvita összes körülményét értékelni kellett, egyebek között a KSH adatokat és a szakvéleményt is.

Téves ezért az alperesnek az a hivatkozása, hogy a kártérítés összegének megállapításához kizárólag a statisztikai adatok alapján végzett becsléssel és az azokon alapuló szakvélemény figyelembe vételével került sor, mert a Pp. 206. § (1) bekezdésére történő hivatkozást az elsőfokú ítélet indokolása is tartalmazza. A felperes előadta, hogy az elsőfokú bíróság az egyéb objektív adatokat nem kellő súllyal vette figyelembe, és ez vezetett ahhoz, hogy mérlegelési tevékenységének eredményeképpen a teljes egészében jogos és eltúlzottnak nem minősíthető követelésnek megközelítőleg csak a felét ítélte meg. Ennek ellenére - miután az általános kártérítés sajátossága folytán a kárösszeg megállapítására becsléssel és bírói mérlegeléssel kerül sor - a szakvélemény szerint szakértői bizonyossággal kárként csak az ítéletben szereplő összeg állapítható meg, így a felperes az ítéletet fellebbezéssel nem támadta meg, annak helybenhagyását kérte.

A fellebbezés megalapozatlan.

Az elsőfokú bíróság a kereseti kérelem elbírálásához szükséges bizonyítási eljárást lefolytatatta és a szolgáltatott bizonyítékok együttes értékelése alapján helytálló érdemi döntést hozott. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásával a Fővárosi Ítéltábla is egyetért, amelyet csak az alperes fellebbezésében foglaltakra tekintettel egészít ki.

Az alperes az egy éves teljesítési határidővel megkötött szerződéstől indokolás nélkül - a Ptk. 395. § (1) bekezdésében biztosított jogosultságánál fogva - elállt, ezért nyilvánvalóan számított arra, hogy ennek jogkövetkezményeként köteles a felperest ért kár teljes megtérítésére, amely nem kizárólag az addig felmerült költségeket, hanem a szerződés megkötésével kalkulált - de a munkanemekre lebontott költségvetés hiányában pontosan meg nem határozható - elmaradt vagyoni előnyt is magában foglalja. Nem volt vitás tény, hogy a szerződés megszűnésével okozati összefüggésben a felperesnél kieső árbevétel vagyoni hátrányt eredményezett, és az alperes az elsőfokú ítélet ellen benyújtott fellebbezésben a kárnak már csak az elsőfokú bíróság által megállapított értékét kifogásolta.

A Ptk. 355. § (1) bekezdése értelmében a kárért felelős személy az eredeti állapotot köteles helyreállítani, és a (2) bekezdés szerint meghatározható pénzbeni megtérítésnek alkalmasnak kell lennie a károsultat ért vagyoni hátrány kiküszöbölésére, míg a Ptk. 355. § (4) bekezdése a káresemény folytán vagyoni hátrányként keletkező elmaradt vagyoni előnyt is a kárfogalmak körébe sorolja. Az elmaradt vagyoni előny a tervezett, de nem befolyt árbevételnek az előre láthatóan ráfordítandó költségekkel és egyéb kiadásokkal csökkentett része, amelynek értéke minden esetben több jövőbeli bizonytalan tényezőtől függ, így a kártömeg pontos összegének megállapítására még abban az esetben sincs lehetőség, ha a felperes által az elsőfokú eljárásban szolgáltatott adatoknál több, összehasonlításra alkalmas bizonyíték állna rendelkezésre.

Az elmaradt vagyoni előny megállapítása a fentiek alapján nem más, mint annak becslése, hogy a károkozó körülmény hiányában a károsult milyen összegű költségekkel csökkentett tiszta nyereséghez juthatott volna. A bíróság a Pp. 206. § (3) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a per összes körülményének mérlegelésével belátása szerint határozhatja meg a bizonyítékokkal kétséget kizáróan pontosan meg nem állapítható kárnak azt a becsült összegét, amelyet a károsult teljes anyagi kárpótlására alkalmasnak ítél. A bíróság mérlegelését segítő egyes bizonyítékok csupán támpontot nyújtanak ahhoz, hogy az általános kár összege arányaiban megközelítse azt a vagyoni hátrányt, amely a károsító esemény folytán a károsultnál bekövetkezett.

A feleket terhelő bizonyítási kötelezettséget az elsőfokú bíróság a Pp. 164. § (1) bekezdésének helytálló alkalmazásával határozta meg, így a felperesnek kellett bizonyítania, hogy a szerződés megszűnésével okozati összefüggésben - figyelemmel az alperes által vállalkozói díjelőlegként kifizetett összegre - a felperest a kereseti kérelemben meghatározott mértékű, elmaradt vagyoni előnyként felmerült további kár érte.

A könyvszakértői vélemény alapján a felek között nem volt vitás tény, hogy az elállás időpontjáig a felperesnél a 2%-os bonyolítási díjjal növelt nettó 171.459.797 forint kiadás merült fel, így a nettó 265.000.000 forint összegben kifizetett vállalkozói díjelőleg alapul vételével a felperest ért kárt az alperes addigi teljesítése 93.540.203 forint összegben fedezte.

A felek által megkötött szerződésben meghatározott átalányár, valamint az a körülmény, hogy a szerződéskötéskor kiviteli terv és részletes költségvetés nem állt rendelkezésre, az elállást követő időszakra kalkulálható ráfordítások mértékének tételesen kidolgozott pontos megállapítását lehetetlenné tette, így az elsőfokú eljárás során előterjesztett szakértői vélemények szerint az elmaradt vagyoni előny mértéke a szerződés műszaki tartalma, valamint a teljes vállalkozói díj alapulvételével szakértői módszerekkel sem határozható meg. A felperes számviteli dokumentációja sem volt alkalmas a várható tiszta nyereség utólagos kalkulációjára, mert a felperes a számviteli törvényben megengedett összköltség elszámolás módszerét választotta, ezért a költségeket a számviteli nyilvántartásban üzletáganként, illetve termékenként nem kellett kimutatnia.

A felperes az elsőfokú eljárás során minden olyan bizonyítási eszközt megjelölt, amely az általa állított kár bizonyítékaként értékelhető, de mindezek összessége is csak részlegesen szolgáltatott adatokat a felperest ért kár értékének pontos megállapításához, így a felek jogviszonyára irányadó szerződés alapul vételével a szakértői vélemények kiegészítéseként a KSH megkeresése alapján közölt - az adott időszak tényleges gazdasági adatai alapján összesített - statisztikai adatok további támpontot szolgáltatottak a felperes keresetének elbírálásához. Az elsőfokú bíróság által a kár meghatározásánál alapul vett elmaradt vagyoni előny mindösszesen a már kifizetett 93.540.203 forint és az 53.398.736 forint összege, azaz 146.938.939 forint, amely a teljes nettó vállalkozói díj (1.452.000.000 forint)

10,12%-a. Az elsőfokú bíróság az ítéletet végső soron a könyvszakértőnek a KSH által közölt adatok alapján kialakított véleményének figyelembe vételével hozta meg. A szakértő a számításokat azzal a megjegyzéssel fogadta el, hogy a számítások helyessége a szerződéses értékek „jogi elfogadhatóságától” függ, így a szakértő a véleményének kialakításánál azokat a szerződéses értékeket tekintette irányadónak, amelyeket a felperes a számítások alapjaként a szerződés részét képező ajánlat tartalma szerint az egyes munkanemekhez rendelt vállalási díjak alapján határozott meg. A szerződés mindkét félre irányadó hatálya és érvényessége a felek között nem volt vitás, így az abban foglalt részletességgel meghatározott munkanemek alapján, és a KSH adatainak felhasználásával kialakított szakértői vélemény összességében alkalmas volt arra, hogy az elsőfokú bíróság a felperest ért kár összegének meghatározásánál figyelembe vegye.

Az alperes az elsőfokú eljárás során csak a kár összegének a becslés módszerével történő meghatározását vitatta, míg a kiegészített szakértői vélemény alapjául szolgáló statisztikai adatokkal kapcsolatos nyilatkozatát már csak az elsőfokú ítélet ellen benyújtott fellebbezésében terjesztette elő, és az elsőfokú tárgyalás berekesztéséig a KSH adatainak helytelen alkalmazására egyáltalán nem hivatkozott, a szakvélemény kiegészítését nem indítványozta. Mindehhez képest az alperes már csak a fellebbezésében, az elsőfokú tárgyalás berekesztését követően kísérelte meg kétségbe vonni a szakértői bizonyítás eredményeképpen a kár összegének meghatározásához szolgáltatott adatokat olyan indokokkal, amelynek alátámasztása további bizonyítási eljárás lefolytatását tette volna szükségessé. Az alperes azonban az elsőfokú eljárás során elmulasztott perbeli cselekményeket a Pp. 235. § (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban már nem pótolhatja, így abban az esetben, ha az elsőfokú ítélet az eljárási szabályok betartása mellett a perben szolgáltatott bizonyítékok megfelelő értékelésén alapul, és a bizonyítékok mérlegelése nem tekinthető kirívóan okszerűtlennek, a bizonyítási eljárás kiegészítésének jogszabályi feltételei nem állnak fenn.

Figyelemmel arra, hogy az elmaradt vagyoni előny alapjául szolgáló időszakban a később bekövetkező gazdasági válság hatásai az elérhető nyereség mértékét még nem befolyásolhatta, a több bizonytalan tényező miatt pontosan meg nem állapítható, és a bevétel arányában meghatározott 10,12%-os tiszta nyereség a szolgáltatott bizonyítékok alapul vételével nem tekinthető eltúlzottnak. Az alperes által előadottak ezért a Ptk. 359. §-ában szabályozott és a Pp. 206. § (3) bekezdésének alkalmazásával megállapított általános kár értékének eltérő megállapítására és a bizonyítékok felülmérlegelésére nem adnak alapot.

A kifejtett indokokra tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése értelmében - a Pp. 254. § (3) bekezdése szerint utalva annak helyes indokaira - helyben hagyta.

Az alperes fellebbezése sikertelen maradt, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 239. §-a értelmében alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest a felperes ügyvédi munkadíjban felmerült másodfokú perköltségeinek megfizetésére.

A felperes az elsőfokú eljárás alatt benyújtotta a jogi képviselőjével megkötött megbízási szerződést, és az abban foglalt megbízási díj alapján kérte az ügyvédi munkadíj megállapítását, ezért Fővárosi Ítéltábla a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdésének a) pontja értelmében a felperes jogi képviselőjének ügyvédi munkadíját a másodfokú eljárás pertárgy értékének (46.024.939 forint) 4%-ában határozta meg.

Budapest, 2011. december 19.

. Koday Zsuzsanna s.k.
a tanács elnöke

. Bleier Judit s.k.
előadó bíró

. Békefiné dr. Mózsik Tímea s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
bírósági tisztviselő